

Koordinator: Emily Halvorsen
Telefon: 468 50 786
E-post: rogaland@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/rogaland
Gamle Jåttåvågen 67, 4020 Stavanger

Rogaland fylkeskommune
Regionalplanavdelingen
v. Kjell Ove Hauge
firmapost@rogfk.no

Stavanger, 2. oktober, 2013

Rogaland fylkeskommunes miljøvernpris for 2013 - nominasjon

FNF Rogaland nominerer herved Haugesund Turistforening til miljøvernprisen for 2013. Foreningen har lenge vært den viktigste og største naturvernorganisasjonen i nordfylket. Det er ikke mange som er klar over at det ikke finnes rene miljø- og naturvernorganisasjoner i Rogaland nord for Boknafjorden. Flere frivillige natur- og friluftslivsorganisasjoner har derfor måttet påta seg rollen som voktere av naturen både av hensyn til naturmangfold men også for å bevare viktige friluftslivsområder i nærmiljø og til utfart. I enkeltsaker har Haugesund Turistforening ofte fått hjelp av og samarbeidet med lokale aktører i andre frivillige organisasjoner. De fortjener også sine priser. Haugesund Turistforening har hele tiden vært en motor og initiativtaker som har sørget for at de alvorligste sakene blir belyst og behandlet åpent og kritisk.

Haugesund Turistforening etablerte en naturvernkomite tidlig på 80-tallet. Den har jobbet utrettelig for å fange opp og behandle de viktigste sakene. Komiteen består av en gruppe ildsjeler som vier utallige timer til dette arbeidet. Flere har vært med siden oppstart. De har tilegnet seg stor kunnskap både om natur, lovverk, industri og infrastruktur. I tillegg er de uredde påvirkere som oppsøker media, offentlig ledelse og politikere på topp nivå. De har hatt utallige møter med kommuner, har hatt møter med rådgivere på tvers av fagområder i fylkeskommunen og har god kontakt med politikere regionalt og i Oslo. Denne arbeidsmåten er spesielt viktig når vanlige demokratiske kanaler ofte favoriserer utbyggerinteresser på bekostning av natur og friluftsliv. Allmenne interesser kan ellers lett bli oversett eller marginalisert. Da er det utrolig viktig å ha organisasjoner som Haugesund Turistforening som inkluderer og mobiliserer vanlige folk.

***FNF er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner.** I Rogaland representerer organisasjonene ca. 50 000 medlemskap og nesten 500 årsverk frivillig arbeid. 19 er med: Stavanger Turistforening, Haugesund Turistforening, Norges Jeger og Fiskerforbund-Rogaland, Norges speiderforbund Vesterlen krets, Rogaland KFUK-KFUM speidere, Haugaland KFUK-KUFM speidere, Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland, Norsk Botanisk Forening Rogalandsavd., Sykklistenes Landsforening Sør-Rogaland, Rogaland Orienteringskrets, Stavanger Kajakklub, Haugesund Kajakklubb, Sørmarkas Venner, Stavanger Rugler Ro og Råseillag, Gandsfjord Seilforening og friluftsrådene; Ryfylke, Dalane, Jæren, og Vest. FNF Rogaland arbeider på fylkesnivå og har i tillegg to lokale fora, FNF Stavanger og FNF Haugalandet.*

Forum for
Natur og
Friluftsliv
Rogaland

Turistforeningen ser fra egen virksomhet hvordan vestlandsnaturen, slik vi kjenner den og gjerne vil vise den fram, forsvinner litt etter litt. Det er viktig at vi bevarer nok slik at Rogaland fortsatt kan være attraktiv som bosted, for besøkende og som turistdestinasjon. Det må være tilstrekkelig urørt, sammenhengende og ufrisert natur til at den bidrar til friluftsliv og lavterskel folkehelse. Kommende generasjoner må også få oppleve naturglede og friluftsliv uten å måtte betale dyrt. Friluftsliv er en del av vår kulturarv og naturen er en del av vår folkesjel. Haugesund Turistforening har også vært opptatt av et inkluderende friluftsliv for *alle* og tilhørende veiledning, losing og aktiviteter. Alle som opplever naturglede blir ambassadører for natur og et godt, sunt miljø.

Vedlagt, på s. 3 og 4, vises et utvalg av natur- og miljøvernsaker som naturvernkomiteen har ledet, kun en spesialisert del av foreningens totale virke. Naturvernarbeidet i Haugesund Turistforening har selvsagt pågått mye lengre og blir ivaretatt også av ansatte og mange andre frivillige medlemmer.

Miljøutfordringene er formidable og vi trenger alle som bidrar med kunnskap og som kan gi de beste resultatene på lang sikt. Vi mener at Haugesund Turistforening fortjener i aller høyeste grad denne utmerkelsen og trenger den som inspirasjon til videre arbeid.

Med vennlig hilsen

Emily Halvorsen (sign.)
Koordinator

Et utvalg saker som naturvernkomiteen i Haugesund Turistforening (HT) har fremmet og jobbet med i de siste 30 – 40 årene:

- Naturvernkomiteen (komiteen) ble dannet på begynnelsen 1980-tallet i forbindelse med forslag til utbygging av Indre Etnefjellene.
- Etne og flere vassdragssaker: Komiteen arbeidet i ca 10 år med Etnesaken og vant gjennom med sitt syn i sammenheng med Verneplan 4, som ble godkjent i Stortinget i 1993. Komiteen gikk også inn for vern av Hamrabø (som ble vernet), Lingvong og Tengesdalelvne. I møte med Energi- og miljøkomiteen i Oslo ble HTs representanter bedt om å velge hvilket vassdrag som burde prioriteres. For HT var Etne viktigst.
- Trasevalget av ny Åkrafjordvei kom året etterpå. Denne ville samferdselsminister Opseth legge inn Stordalen, langs den nettopp vernede Etneelva. Komiteen arbeidet med denne saken helt inn til behandlingen i Stortinget, hvor Opseth tapte. Kanskje den eneste gangen han tapte en sak? Veien ble lagt ut til fjorden og ble et vellykket prosjekt. HT gikk da ikke i mot en veitilknytning på eksisterende vei til Sauda, gjennom (under) Nordstøldalen, som ville ha krysset Etneelva i ett punkt.
- Det store Saudaprojektet ble neste sak. Det var denne Jens Stoltenberg brukte som et eksempel da han proklamerte at "nå er det slutt på de store vannkraftutbyggingene i Norge"

I Saudaprojektet dannet HT og andre på vernesiden en lokal SRN-gruppe (Samarbeidsråd for Naturvern), hvor det ble ansatt en administrator (Ole Martin Lund) i 20% stilling for å følge opp sakene bedre. Det ble arbeidet ca 10 år med denne saken. Vernegruppa hadde sitt eget naturvennlige alternativ, "Alt. 2000", som vant god respons fra det politiske miljø. Utbyggersiden brukte mye tid og penger på en strategi for å snu den politiske vinden. Resultatet ble at Nordoverføringen med Åbøvassdraget ble tatt ut av planene, mens Lingvong/Tengesdalelvne ble ofret. I ettertid viser det seg at SRN-gruppens alternativ ville gitt nesten like mye kraft som dagens utbygging gir. En dyr pris for flotte fossefall!

Selv om Saudaprojektet ble godkjent i Stortinget i 2005, vant SRN-gruppen fram på andre områder. HT var særdeles fornøyd med at Indre Etnefjell ble skjermet for utbygging. I denne sammenheng ble Langfossen, som før hadde et sommervern, vernet for hele året.

Samarbeid med lokale grupper inspirerte også. Det ble bl.a. dannet en lokal gruppe i Etne som bidro vesentlig mot innspurten av arbeidet. Grunneierlaget i Åkrafjorden var også i mot å overføre vann til Saudasiden.

- En mengde småkraftsaker: Komiteen har siden den gang arbeidet mye med vassdragssaker, dvs småkraft. Hvor mange saker, er uvisst. Erfaringsmessig er HTs høringskommentarer i slike saker godt begrunnet og slagferdige. Dette til tross, går de fleste småkraftprosjektene glatt gjennom i NVE, uten tilstrekkelig vurdering av konsekvenser for natur, miljø og helse. I øyeblikket er utbyggingen i Rullestad/Skromme i avslutningsfasen, hvor HT har vært aktiv for å skjerme Bordalen, en av hoved-turløypene opp til Simlebu i Indre Etnefjellene. Målet er også å ta vare på

Rullestadjuvet med god nok vannføring for at juvet skal fremstå slik som i dag. I denne sammenhengen er det verdt å merke at nå går grunneierlaget inn for en løsning som de sist gikk i mot.

- Vindkraft – ny el-produksjon: Komiteen har de siste 5 – 10 årene jobbet iherdig for å hindre vår tids største inngrep i urørt natur i Norges kyst- og fjordlandskap. HT har arbeidet aktivt spesielt med å begrense naturinngrep i eget distrikt. HT tok initiativet til å danne en regional DNT gruppe på tvers av flere kystfylker for å arbeide med vindkraftsaker og belyse konsekvenser. HT er nå en aktiv medspiller i denne sammenslutningen av vestlandsforeninger fra Stavanger til Ålesund. HT og 'DNT-Vest' har også klart å engasjere hele DNT nasjonalt og sentralt og oppnådd enstemmige vedtak om å arbeide for at Norge får på plass helhetlige planer og at disse så brukes. På denne måten har HT klart å skape oppmerksomhet om landskaps-problematikken som vindkraft utgjør.
- Vindkraft og kunnskapsgrunnlag: Komiteen stiller på alle møter i vindkraftsammenheng, på folkemøter, på samrådsmøter i kommunene, i møter med stortingsrepresentanter, med lokalpolitikere og NVE-saksbehandlere, for å synliggjøre mulige konsekvenser og den unike naturen og landskapet vi har for å drive friluftsliv i HTs arbeidsområde. Komiteen arbeider også innad i eget miljø for at tillitsvalgte og medlemmer skal være opplyst om sakene og problematikken generelt.
- Trasevalg for Hårfagrerrittet: Lokalt har komiteen den siste tiden vært en pådriver for et naturvennlig trasevalg til Hårfagrerrittet (sykkelritt på Haugalandet). Dette har HT lyktes med basert på god kunnskap om lokale motiver og aktører, samarbeid med andre frivillige, og god dialog med både arrangør og Fylkesmannen.
- Reguleringsplaner: Komiteen skriver en del høringsuttalelser vedr. reguleringsplaner i HTs arbeidsområder. Følgelig henvender kommunene seg ofte til komiteen for uttale i saker de vet vil bli kontroversielle.
- Samarbeid: Komiteen har vært representert i Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) siden forumets oppstart i 2001 og tok nylig initiativ til etablering av et lokalt forum på Haugalandet, FNF Haugaland. Lokalt består forumet av 6 natur- og friluftslivsforeninger. De første sakene som ble behandlet var Hårfagrerrittet og Storøy vindkraftverk. Arbeidet til gruppen er også å gi innspill vedr. natur-, miljø- og friluftsverdier i regionale planer aktuelle for nord-fylket, inkl. areal og transportplan og vannforvaltningsplan.